

Pragmatyczne aspekty sporu o kontrmożliwe okresy warunkowe

Okresy warunkowe są sędami, które często wyrażamy za pomocą zdań takich jak „Gdyby było tak, że A , to byłoby tak, że C ”, gdzie A (poprzednik okresu warunkowego) i C (następnik okresu warunkowego) są zdaniem w sensie logicznym. W zdaniach tego typu wskazujemy na związek pomiędzy zajściem jednego stanu rzeczy oraz zajściem innego, np. (a) „Gdyby Szczecin był stolicą Polski, to stolica Polski leżałaby nad Nilem”, (b) „Gdyby Hilary Clinton została prezydentem USA, to byłaby pierwszą kobietą piastującą ten urząd”. Podobnie jak wielu innym wypowiedziom również okresom warunkowym przypisujemy różne wartości logiczne. I tak zdanie (a) uznajemy za fałszywe, natomiast zdanie (b) za prawdziwe.

Szczególną podgrupę wspomnianych wyrażen stanowią *kontrmożliwe* okresy warunkowe, tj. takie okresy warunkowe, których poprzednik wyraża niemożliwość, np. (c) „Gdyby Kasia narysowała okrągły kwadrat, to wprowadziłaby tym matematyków w zdumienie”, (d) „Gdyby Kasia narysowała okrągły kwadrat, to nikogo by tym nie zdziwiła”. Choć intuicja podpowiada nam, że zdanie (c) jest zdaniem prawdziwym, natomiast zdanie (d) jest fałszywe, to zgodnie z rozpowszechnionymi analizami, zarówno (c), jak i (d) uznawane są za prawdziwe.

Pogląd taki spotyka się ze sprzeciwem ze strony zwolenników zmodyfikowanej analizy okresów warunkowych, którzy uznają, że sama niemożliwość poprzednika nie powinna przesądzać o wartości logicznej całości. Badacze ci oferują alternatywne analizy, które mają na celu uczynienie zadość intuicji nakazującej odróżnienie wartości logicznych kontrmożliwych okresów warunkowych.

Niektórzy filozofowie i logicy zarzucają tym zmodyfikowanym analizom, że (1) bliższa ich eksplikacja pozwala wykazać niespójność motywacji znajdujących się u podstaw założenia o różnych wartościach logicznych kontrmożliwych okresów warunkowych, oraz (2) że intuicje kryjące się za postulatem odróżnienia od siebie wartości logicznych takich zdań jak (c) i (d) można wyjaśnić odwołując się do pragmatycznych aspektów okresów warunkowych, a przy tym uznając oba zdania za prawdziwe. Argumenty te mają wskazać na brak spójności oraz brak zasadności postulowania różnych wartości logicznych kontrmożliwych okresów warunkowych.

Celem mojego wystąpienia będzie polemika z tymi argumentami oraz próba wykazania, że nie przesądzają one rezultatu tytułowego sporu. Tym samym zamierzam wskazać na zasadność odróżnienia prawdziwych oraz fałszywych okresów warunkowych z niemożliwym poprzednikiem.